

Prædiken til Langfredag

Luk. 23, 26-31; 23, 32-43 og 23, 44-46

For nøjagtig 150 år og en time siden blev den øredøvende kanon-torden, der havde overdænget skanserne på Dybbøl med granater, afløst af en stilhed. En stilhed, hvor kanonernes drøn, der fik selv ruderne i Tandslet Præstegård til at ryste i deres rammer, og som i kadencen af skudsalver overgik selv den værste kanonild på Verdunfronten under 1. Verdenskrig, for et kort øjeblik byttede rolle med lærkesangen. Minutter senere var stormen på Dybbøl i gang. Og indledningen til det, der skulle blive danmarkshistoriens største nederlag begyndt.

Førunder var gået en lang kamp på politik, nationalitetsfølelse, magt, diplomati og ord, som set i bagklogskabens klare lys uundgåeligt måtte splitte den gamle orden mellem kongeriget og hertugdømmerne Slesvig og Holsten ad.

Om det var overmod og hasardspil fra en kortsynet regering eller et uundgåeligt storpolitisk spil, Danmark var blevet hvirvlet ind i, og som vi var tvunget til at spille med i, hvad enten vi ville det eller ej, eller måske en blanding af begge dele, vil jeg lade andre om at dømme.

Men sagen denne aprilmorgen var, at de sidste diplomatiske midler var brugt. Og

regeringen havde ikke andet valg end enten at lade soldaterne bag skanserne kæmpe en udsigtsløs kamp i håb om at kunne forhale krigen og dermed køre fjenden træt, eller at lade dem overgive sig med samme.

Regeringen med statsminister D.G. Monrad i spidsen valgte at gøre det første. Den kommanderende general Gerlach havde trods talrige klager over det umulige i at holde Dybbølstillingen kort før stormen på skanserne fået besked af D.G. Monrad på at kæmpe til sidste mand, ud fra den betragtning at så stort et offer måtte da formilde stormagternes syn på Danmark.

Gerlach adlød ordren, men brød selv sammen under presset fra denne beslutning, hvorfor du Plat som næstkommanderende søgte at træde i Gerlachs sted og få ham til at nægte at parere ordre for hærens og dens overlevelses skyld. Men mødet mellem de to endte med, at du Plat gik derfra med en bemærkning om at: Jamen så måtte det da være sådan, og at han nok skulle stille kampklar næste dag.

Og som det jo nok vil være de fleste bekendt, gjorde du Plat sin pligt og stillede til kamp den næste dag for nøjagtig 150 år siden. Og faldt ved samme lejlighed i forsøget

på at sikre sin egen brigades mulighed for at trække sig tilbage til brohovederne. Mens oberst Scharffenberg for sin del gik direkte imod hans ordre ved at gå til modangreb for at sikre tilbagetoget for soldaterne i de yderste skanser, et forehavende som kom til at koste både blod, død og sår på begge sider, men som trods døde, sårede og savnede gjorde det muligt, at denne del af hæren også kunne trække sig tilbage.

På slagmarken lå døde, sårede og lemlæstede soldater og lig, som i 150 år fik en navnløs skæbne, som soldaten, hvis lig først blev fundet i år ved Ragebøl under nogle anlægsarbejder. Et lig som ved sin tilsynekomst personificerede alt det grufulde, det smertelige, sporløs glemsel, håbet, savnet, det umenneskelige, men også en gnist af barmhjertighed og menneskelighed midt i krigens gru. Soldaten var elsket og savnet derhjemme, på sin finger havde han en forlovelses- eller vielsesring. De prøjsiske soldater havde i deres nød efter at få fat i godt fodtøj taget hans støvler, ikke af ond vilje men fordi det var med til at sikre deres eget liv. Og soldaten havde jo ikke længere brug for sine støvler. Til gengæld havde de nænsomt svøbt en kappe om hans lig for at give hans begravelse et skær af anstand og respekt.

Hvorfor nu denne lange skildring af begivenhederne den 18. april for 150 år siden? Hvad har det med fejringen, eller skulle man måske hellere sige langfredags minde dag her i kirken, at gøre. Svaret er enkelt. For i tilbageblik rejser både begivenhederne i 1864 og begivenhederne ved Jesu korsfæstelse de samme eviggyldige spørgsmål om, hvad et offer er værd?

Hvor meget skal man stå skoleret overfor krigens og magtens ondskab – villet eller uvillet? Hvor meget skal man kæmpe og lide? Hvornår er nok nok, og hvornår er det, der er lidt, for lidt? Hvad er en korsdød værd? Hvad er en navnløs grav i Ragebøl værd – en grav, der gemmer på en kærlighed, der for altid blev savnet.

Soldaterne i Dybbøl kæmpede en håbløs kamp for deres land, fordi de skulle. De adlød med deres liv som indsats. Var deres kamp i kærligheden til deres land spildt, eller er noget blevet tilbage efter det offer? Noget at leve videre på – noget der nu kan række ud mod forsoning mellem gamle fjender?

Hvad var der sket, hvis de ikke havde kæmpet? Ja, hvad var der sket, hvis ikke Jesus havde kæmpet sin kamp for Guds kærligheds skyld til ende og ansigt til ansigt med kors og død og havde begået lydighedsnægtelse? Hvad hvis han til Gud havde sagt: ”Desværre din mission for at gøre din kærlighed gældende for Gud og hvermand koster for meget. Der er både død og tab i dens kølvand, så hvor skal der så blive plads til liv henne?”

Døden er jo grænsen for, hvor langt vi mennesker kan nå. Er døden der, kan vi ikke gøre mere, uanset om vi så dør på slagmarken, i en sygehusseng eller som Jesus på et kors. Her hjælper hverken gode ord eller heldet. Her er vi alle nøgne og sårbare for livets Gud. Her kan vi ikke lade håbet springe buk over grave, som om døden, lidelserne, smerterne og tabet ikke findes.

Ansigt til ansigt med døden har vi ikke andet at sige, end hvad K. L. Aastrup siger i

den salme, vi skal synge som den sidste i dag.:

Der er for graven sat en sten,
som ej sig lader røre;
og indenfor er tørre ben.
Hvad er da mer at gøre?

Der er for stenen sat et segl,
som holder mig i mulde,
og ikke blot af fald og fejl,
men af mit hjertes kulde.

Ud af dette langfredagsmørke og den realisme, døden overlader os til, var det også, at H.C. Andersen skrev den ene af de to af hans salmer, som er kommet med i salmebogen, nemlig ”Jeg har en angst som aldrig før”, en salme, som han ikke skrev, fordi han var en bange kylling - hvad han jo også af og til var i sit liv - men fordi han både under indtrykket af nederlaget i 1864 og med sit eget liv havde mistet fodfæstet. Sådan som ethvert nederlag og tab vil være et mistet fodfæste – et mistet fodfæste, som, hvis det ellers er voldsomt nok, giver sig udtryk i en for os uendelig håbløshed.

Men midt i denne håbløshed vælger H.C. Andersen altså ikke at tie men at skrive sin salme. Han har til gengæld ikke andet at skrive den på end sin egen angst og håbløshed, som han lægger frem for Gud i en bøn og et håb, hvor han i sin udsigtsløshed og mangel på styrke, mod og kræfter ikke har anden mulighed end at lægge sit liv ind under Gud med ordene: ”Har jeg ej Gud, hvad har jeg da, når hele verden falder fra!” Det er en håbløshed og udsigtsløshed, som det i

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

sin benhårde realisme ikke lige just giver mening at flage på hel for.

For den bærer langfredagsorgen med al dens svigt og magtesløshed i sig. Både de svigt, som vi lod ske af ond vilje, og de svigt, vi lod ske af fejhed, eller fordi vi af den ene eller den anden grund ikke magtede at stå på livets og kærlighedens side.

Jesu kors langfredag var dog ikke et nederlag på Guds kærligheds vegne. Jesus fulgte, var tro mod den, og fulgte den til dørs helt ind i dødens arme, så der selv i den største lidelse og nød ikke mere er et sted, den kærlighed ikke har været.

Tømt til sidste blodsdråbe for alt hvad Guds kærlighed havde at give, døde han med den på korset med ordene: ”Det er fuldbragt”. Vort langfredagshåb må derfor være, at der i dette langfredagsmørke gemmer sig en påskemorgenrøde bag de sten af død og magtesløshed, der holder vores liv i mulde, hvor Gud er den, der i sin kærlighed vil kalde dødt til live og ud af vores intethed skabe det, vi i et og alt mangler og i det hejse livets fane på hel for os - ikke bare her og nu, men helt ind i evigheden. Ikke som en skråsikker påstand vi kan gøre os til af, men som Guds nådessag til os, givet fordi han i sin kærlighed er den, der gennem Vorherre Kristus gav os alt, hvad vi ikke selv kunne give, al smerte, al lidelse og al død til trods.

Må det være det påskehåb, der tjener Gud til ære, og som lader livets morgenrøde gry for os, så vi i og af Guds kærlighed kan gå herfra som frie mennesker, på trods af, at vi ikke har noget af betydning at komme med selv.

Glædelig Påske

Amen

Leif Jordt

Tandslet

Salmer:

193, 502, 191, 192, 216